

Rapportage nader ecologisch onderzoek

Groeneweg 58, te Rhenen

Vleermuizen

In opdracht van: Gemeente Rhenen

28 september 2022

Colofon

© 2022 Laneco / Gemeente Rhenen

Tekst en samenstelling: W. Wilbrink

Tweede lezer: R. Eversteijn

Projectnummer: 174.22.01

In opdracht van: Gemeente Rhenen

Wijze van citeren: Wilbrink, W. (2022). *Rapportage nader ecologisch onderzoek Groeneweg 58 te Rhenen*. Ede: Laneco.

Laneco is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, gewijzigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de hierboven aangegeven opdrachtgever en Laneco. Noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Laneco is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Laneco. De opdrachtgever vrijwaart Laneco voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

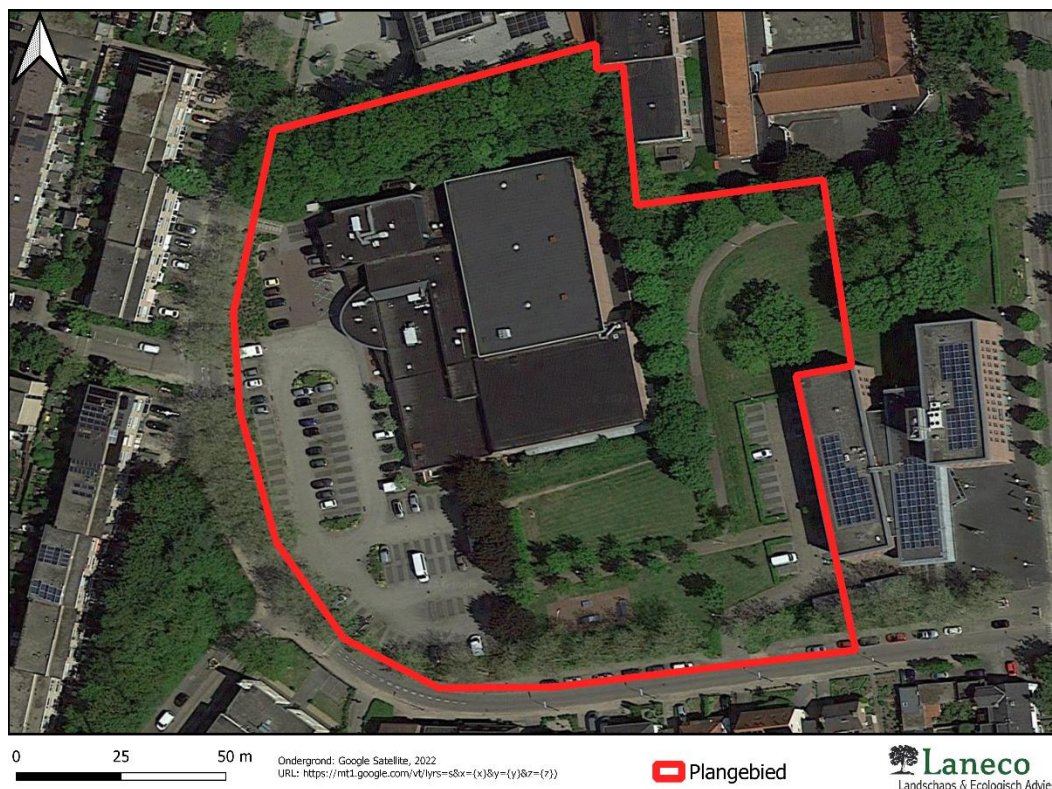
INHOUD

1	INLEIDING	4
1.1	AANLEIDING	4
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGEPEN	4
2	SOORTBESCHRIJVING	6
2.1	VLEERMUIZEN.....	6
3	ONDERZOEKSVRAAG EN METHODE	7
3.1	ONDERZOEKSVRAAG	7
3.2	ONDERZOEKSMETHODIEK.....	7
3.3	ONDERZOEKSRONDES.....	8
4	ONDERZOEKSRESULTATEN	9
4.1	VLEERMUIZEN.....	9
4.2	OVERIGE WAARNEMINGEN	11
5	CONCLUSIE EN CONSEQUENTIES	12
5.1	CONCLUSIES EN EFFECTEN	12
5.2	CONSEQUENTIES	12
BIJLAGE 1	LITERATUURLIJST.....	13
BIJLAGE 2	WAARNEMINGEN OP KAART – VLEERMUIZEN KRAAMSEIZOEN ...	14
BIJLAGE 3	WAARNEMINGEN OP KAART – VLEERMUIZEN PAARSEIZOEN	15
BIJLAGE 4	SOORTENBESCHERMING	16

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In het plangebied aan de Groeneweg 58 te Rhenen (afbeelding 1) is men voornemens de bebouwing in het plangebied deels te slopen en uit te breiden. Hiervoor worden enkele bomen gekapt en het omliggende terrein heringericht.

Afbeelding 1: De globale ligging van het plangebied aan de Groeneweg 58 te Rhenen (rode contour).

Uit een door Laneco uitgevoerde quick scan flora en fauna (Geisler, 2022) is geconcludeerd dat de aanwezigheid van (1) verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen en (2) jaarrond beschermde nesten van roofvogels en eekhoorn in de bomen in het plangebied en (3) vliegroutes van vleermuizen langs het plangebied niet uit te sluiten is. In het nader ecologisch onderzoek is de bebouwing en de bomen in het plangebied onderzocht op deze beschermde functies voor deze soorten.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom in het westelijke deel van de stad Rhenen (gemeente Rhenen, provincie Utrecht), in een woonwijk. Het plangebied bevindt zich op het bedrijfs- en omliggend terrein van sport- en recreatiecentrum 't Gastland. Aan alle zijden bevinden zich voornamelijk woonhuizen en enkele bedrijfsgebouwen. Het

plangebied zelf wordt ten noorden door het terrein en de gebouwen van de scholen CBS De Springplank en Pantarijn Sgm, ten westen en zuiden door de Groeneweg en ten oosten door de gebouwen van o.a. de politie en gemeente Rhenen begrenst. In en in de directe omgeving van het plangebied zijn geen (natuurlijke) wateren en watergangen aanwezig.

2 SOORTBESCHRIJVING

2.1 VLEERMUIZEN

Vleermuizen zijn vliegende zoogdieren die aan de hand van echolocatie hun positie bepalen. Deze nachtdieren verblijven overdag in besloten ruimtes. Vleermuizen worden globaal onderverdeeld in gebouwbewonende soorten en boombewonende soorten. Er zijn echter ook soorten die van beide elementen gebruik maken. Ook is onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Een groot aantal soorten overwintert in bunkers, grotten en kelders. Dit geldt ook voor sommige soorten die 's zomers in boomholten verblijven. Andere soorten vleermuizen verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen en dergelijke) of bomen (in holten of achter de bast).

Vanaf begin april komen vleermuizen tevoorschijn uit hun winterverblijven. Afhankelijk van het weer verschijnt de ene soort wat later dan de andere. Van half mei tot half juli vormen de vleermuizen kraamkolonies waarin de jongen worden geboren en grootgebracht. De mannetjes verblijven dan apart in kleinere groepen. In het paarseizoen, vanaf half augustus tot september, vallen de kraamkolonies uiteen. Sommige soorten vleermuizen trekken dan uit hun voortplantingsgebied weg, terwijl andere soorten nooit ver vliegen tussen zomer- en winterverblijf. De meeste vleermuissoorten paren in deze periode. Vanaf oktober gaan de verschillende soorten in winterslaap, waarbij de ene soort zich eerder terugtrekt in zijn winterverblijf dan de andereⁱ.

De soorten maken vaak jarenlang gebruik van vaste aanvliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied en volgen daarbij lijnelementen zoals bomenrijen of bebouwing. Het behoud van zulke lijnelementen kan daarom cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied. Alle vleermuissoorten, hun verblijfplaatsen en belangrijke onderdelen van het leefgebied zijn strikt beschermd in de Wet natuurbescherming (artikel 3.5 van deze wet en bijlage IV van de Habitatrichtlijn).

3 ONDERZOEKSVRAAG EN METHODE

3.1 ONDERZOEKSVRAAG

Het doel van het onderzoek is om vast te stellen of het plangebied essentiële onderdelen van het leefgebied van beschermde vleermuissoorten en roofvogelcontrole bevat. Als de werkzaamheden effecten hebben op deze beschermde soorten moet een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor de ingrepen worden aangevraagd.

3.2 ONDERZOEKSMETHODIEK

3.2.1 Vleermuizen

Het onderzoek is verricht met behulp van een batdetector D240X. De batdetector vertaalt het voor mensen onhoorbare ultrasone geluid van vleermuizen naar hoorbare geluiden. Vleermuizen zijn op naam gebracht door interpretatie van het ritme en de klank van hun sonargeluid, gecombineerd met zichtwaarnemingen van vliegstyl en grootte. De geluiden zijn waar nodig opgenomen en later geanalyseerd in het programma Batsound en/of Batexplorer.

Onderzoek naar verblijfplaatsen van de gebouwbewonende soorten gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*) en ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) is uitgevoerd volgens de richtlijnen vanuit het vleermuisprotocol van het Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus. Ook is steeds gelet op de aanwezigheid van foerageergebieden en vliegroutes.

Kraamseizoen

Om de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijfplaatsen te onderzoeken, zijn in het kraamseizoen van 2022 in totaal 3 onderzoeksrondes uitgevoerd in de periode tussen 15 mei t/m 15 juli. Gezien het mogelijke voorkomen van laatvlieger betroffen de 3 onderzoeksrondes 2 avondonderzoeken en 1 ochtendonderzoek met een minimale periode van 20 dagen tussen de onderzoeksrondes. Om conform het protocol minimaal 75 % van het gebouw te overzien, zijn de avondonderzoeken door 3 personen uitgevoerd. Vanwege de mogelijke aanwezigheid van gewone grootoorvleermuis startten de avondonderzoeken op zonsondergang en duurden deze tot minimaal 2 uur en 30 minuten na zonsondergang. Het ochtendonderzoek is uitgevoerd door 1 persoon, omdat vleermuizen in de ochtend enige tijd zwermen en dit goed zichtbaar en overzichtelijk is. Vanwege het mogelijk voorkomen van gewone grootoorvleermuis, startte de ochtendronde 3 uur voor zonsopgang en duurde tot zonsopgang.

Paarseizoen

Om de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen en massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis te onderzoeken, zijn in het paarseizoen van 2022 in totaal 3

onderzoeksrondes uitgevoerd in de periode tussen 15 augustus t/m 15 september. De minimale periode tussen de eerste en laatste onderzoeksrondes was minimaal 20 dagen. De onderzoeksrondes, uitgevoerd door 2 personen, betroffen 3 avond-/nachtonderzoeken: omdat de spouwmuur mogelijk groot genoeg is voor massawinterverblijfplaats van gewone dwergvleermuis zijn er drie onderzoeksrondes uitgevoerd waarvan 2 na middernacht.

3.3 ONDERZOEKSRONDES

3.3.1 Vleermuizen

Tabel 1: Onderzoeksrondes vleermuizen.

Datum	Start/einde (uur)	Zon op/onder (uur)	Windkracht (Bft)	Temperatuur (°C)	Weer
<i>Kraamseizoen (zomer- en kraamverblijfplaatsen) 2022:</i>					
30-05-2022	21:48-00:18	21:48	1-2	12	Bewolkt
30-06-2022	02:24-05:24	05:24	0-1	14	Bewolkt
14-07-2022	21:57-00:27	21:57	0-1	16	Helder
<i>Paarseizoen (paarverblijfplaatsen) 2022:</i>					
15-08-2022	00:00-02:00	21:02	0-1	20	Deels bewolkt
30-08-2022	00:00-02:00	20:34	0-2	15	Helder
12-09-2022	23:30-01:30	19:58	0-1	17	Deels bewolkt

4 ONDERZOEKSRESULTATEN

4.1 VLEERMUIZEN

4.1.1 Kraamseizoen 2022

Resultaten van het onderzoek naar vleermuizen zijn visueel samengevat in bijlage 1.

Eerste onderzoeksronde, 30 mei 2022

Tijdens de eerste onderzoeksronde op de avond van 30 mei zijn gewone dwergvleermuizen en laatvliegers waargenomen. De eerste waarneming was een gewone dwergvleermuis om 22:05. De laatvliegers zijn enkel langsvliegend buiten het plangebied waargenomen om 23:15. Een klein aantal gewone dwergvleermuizen zijn foeragerend waargenomen rond de bomen binnen het plangebied. In totaal zijn vijf gewone dwergvleermuizen en twee laatvliegers waargenomen tijdens de eerste ronde. Tijdens de eerste onderzoeksronde zijn geen verblijfplaatsen of andere essentiële onderdelen van het leefgebied van vleermuizen vastgesteld.

Tweede onderzoeksronde, 30 juni 2022

De tweede onderzoeksronde op 30 juni was een ochtendronde. Tijdens de ochtendronde zijn enkel gewone dwergvleermuizen waargenomen. Het grasveld in het zuiden van het plangebied wordt regelmatig gebruikt om te foerageren door een enkele gewone dwergvleermuis. Ook bij de bomen ten noordoosten van het plangebied was regelmatig activiteit van een enkele gewone dwergvleermuis. In totaal zijn 3 gewone dwergvleermuizen waargenomen. Ruim 40 minuten voor zonsopkomst is de laatste waarneming gedaan. Er zijn geen verblijfplaatsen of andere essentiële onderdelen van het leefgebied van vleermuizen binnen het plangebied vastgesteld.

Derde onderzoeksronde, 14 juli 2022

De derde onderzoeksronde was een avondronde. Tijdens deze avondronde zijn slechts twee tot drie gewone dwergvleermuis foeragerend waargenomen binnen het plangebied. De eerste waarneming was om 22:14. De individuen foerageerde gedurende de avond rondom de bomen in het noorden, oosten en zuiden van het plangebied. Ook tijdens deze ronde zijn er geen verblijfplaatsen of andere essentiële onderdelen van het leefgebied van vleermuizen binnen het plangebied vastgesteld.

Samenvatting

Tijdens de onderzoeksrondes in het kraamseizoen 2022 zijn de soorten gewone dwergvleermuis en laatvlieger waargenomen. Een klein aantal foeragerend gewone dwergvleermuizen zijn binnen het plangebied waargenomen. De overige individuen zijn overvliegend waargenomen. Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen, vliegroutes of andere (essentiële) onderdelen van het leefgebied van vleermuizen vastgesteld.

4.1.2 Paarseizoen 2022

Resultaten van het onderzoek naar vleermuizen (paarseizoen) zijn visueel samengevat in bijlage 2.

Eerste onderzoeksrunde, 16 augustus 2022

De eerste onderzoeksrunde in het paarseizoen betrof een middernachtronde. Tijdens de eerste onderzoeksrunde is enkel 1 gewone dwergvleermuis binnen het plangebied waargenomen. De gewone dwergvleermuis vloog paarroepend langs het plangebied maar heeft zijn paarverblijfplaats in de wijk ten westen van het plangebied. In het plangebied zijn tijdens de onderzoeksrunde geen (paar)verblijfplaatsen of andere essentiële onderdelen van het leefgebied van vleermuizen aangetroffen.

Tweede onderzoeksrunde, 30 augustus 2022

De tweede onderzoeksrunde was ook een middernachtronde in de paarperiode om massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en paarplaatsen van ruige dwergvleermuis te onderzoeken. De gewone dwergvleermuis is de enige waargenomen vleermuissoort tijdens deze onderzoeksrunde. Binnen het plangebied zijn geen waarneming van paarverblijfplaatsen of andere essentiële onderdelen van het leefgebied van vleermuizen gedaan. Ten oosten riep een gewone dwergvleermuis vanuit de richting van het gemeentehuis, ten westen bij de huizenblokken is een andere individu roepend waargenomen en ten slotte is er ook ten noorden bij de school een roepende gewone dwergvleermuis waargenomen.

Derde onderzoeksrunde, 12 september 2022

De laatste onderzoeksrunde van het paarseizoen was een avondronde. Ook tijdens deze onderzoeksrunde is enkel een tweetal gewone dwergvleermuis overvliegend over het plangebied waargenomen. Wederom zijn er geen paarverblijfplaatsen of andere essentiële onderdelen van het leefgebied van vleermuizen binnen het plangebied vastgesteld. De roepende mannetjes ten noorden en ten westen van het plangebied die tijdens de tweede ronde zijn waargenomen zijn ook ditmaal buiten het plangebied roepend gehoord.

Samenvatting

Tijdens de onderzoeksrondes in het paarseizoen in 2022 zijn de soorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger waargenomen. Tijdens de onderzoeken zijn enkel langsvliegende individuen van deze soorten waargenomen die geen binding met het plangebied hadden. Binnen het plangebied zijn geen paarverblijfplaatsen of andere (essentiële) onderdelen van het leefgebied van vleermuizen vastgesteld. Buiten het plangebied zijn wel paarroepende gewone dwergvleermuizen waargenomen.

4.2 OVERIGE WAARNEMINGEN

Tijdens de onderzoeksrondes werden geen andere belangrijke waarnemingen gedaan.

5 CONCLUSIE EN CONSEQUENTIES

In het plangebied aan de Groeneweg te Rhenen (afbeelding 1) is men voornemens de bebouwing in het plangebied deels te slopen en uit te breiden. Hiervoor worden enkele bomen gekapt en het omliggende terrein heringericht.

Uit een door Laneco uitgevoerde quick scan flora en fauna (Geisler, 2022) is geconcludeerd dat de aanwezigheid van (1) verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen en (2) jaarrond beschermde nesten van roofvogels en eekhoorn in de bomen in het plangebied en (3) vliegroutes van vleermuizen langs het plangebied niet uit te sluiten is.

Omdat de aanwezigheid van bovengenoemde beschermde soorten/soortgroepen niet kan worden uitgesloten, is middels nader ecologisch onderzoek onderzocht of deze soorten/soortgroepen (mogelijk) gebruik maken van het plangebied.

5.1 CONCLUSIES EN EFFECTEN

5.1.1 Vleermuizen

Bij het gerichte onderzoek naar de gebouwbewonende vleermuissoorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger, zijn in het plangebied geen kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen vastgesteld. Ook zijn geen essentiële vliegroutes of andere (essentiële) onderdelen van het leefgebied van vleermuizen in en rondom het plangebied vastgesteld. Door het ontbreken van verblijfplaatsen en essentiële onderdelen van het leefgebied, hebben de beoogde ingrepen geen negatief effect op de aanwezigheid van vleermuizen.

5.1.2 Overige waarnemingen

Omdat er geen andere van belang zijnde waarnemingen zijn gedaan, zijn negatieve effecten door de beoogde ingrepen op andere beschermde soorten uitgesloten.

5.2 CONSEQUENTIES

Voor de beoogde ingrepen in het plangebied aan de Groeneweg 58 te Rhenen zijn er voor vleermuizen en andere beschermde soorten geen consequenties in het kader van de Wet natuurbescherming te verwachten.

Echter dienen altijd de voorwaarden ten aanzien van het broedseizoen en de zorgplicht in acht te worden genomen, om o.a. verstoring van actieve nesten te voorkomen (zie bijlage 4).

BIJLAGE 1 LITERATUURLIJST

Geisler, J., (2022). *Quick scan flora en fauna Groeneweg 58 te Rhenen*. Laneco, Ede.

BIJLAGE 2 WAARNEMINGEN OP KAART – VLEERMUIZEN KRAAMSEIZOEN

Kaart 1: Waarnemingen van vleermuizen gedurende het kraamseizoen 2022 in en rondom het plangebied (groene contour).

LEGENDA

← Gewone dwergvleermuis	-	Langs-/overvliegend
● Gewone dwergvleermuis	-	Foeragerend
← Laatvlieger	-	Langs-/overvliegend

BIJLAGE 3 WAARNEMINGEN OP KAART – VLEERMUIZEN PAARSEIZOEN

Kaart 2: Waarnemingen van vleermuizen gedurende het paarseizoen 2022 in en rondom het plangebied (groene contour).

LEGENDA

← Gewone dwergvleermuis - Langs-/overvliegend

BIJLAGE 4 SOORTENBESCHERMING

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Wet natuurbescherming bepalend. De Wet natuurbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna in hun natuurlijke leefomgeving. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is, afhankelijk van het beschermingsregime, als volgt in de Wet Natuurbescherming opgenomen:

Vogelrichtlijn

- Artikel 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Artikel 3.1 lid 3: Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.
- Artikel 3.1 lid 4 en 5: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijn, Bern bijlage II, Bonn bijlage I

- Artikel 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.
- Artikel 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- Artikel 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.
- Artikel 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Nationaal beschermde soorten

- Artikel 3.10 lid 1a: Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- Artikel 3.10 lid 1c: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Procedurele gevolgen

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- *Soorten van de Vogelrichtlijn:*
Dit betreffen alle vogelsoorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, met uitzondering van exoten en verwilderde soorten, zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.
- *Soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn:*
Dit zijn alle soorten van onderdeel A van bijlage IV van de Habitatrichtlijn inclusief bijlage II van het verdrag van Bern en bijlage I van het Verdrag van Bonn, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.
- *Nationaal beschermde soorten:*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A van de Wet natuurbescherming. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland.

Een project kan in strijd zijn met de Wet natuurbescherming wanneer een ruimtelijke ingreep direct of indirect leidt tot het aantasten van verblijf- en/of rustplaatsen van de aangewezen, niet vrijgestelde beschermde soorten of hun leefgebied. Afhankelijk van de ingreep en de soort kan dan een ontheffing noodzakelijk zijn. Ontheffingen worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingreep vanwege een in de wet genoemd belang dient plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Vaak worden hierbij mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Wettelijke belangen

Om een ontheffing te krijgen voor soorten van bijlage IV van de *Habitatrichtlijn* moet worden voldaan aan een van de volgende belangen:

- Ter bescherming van de wilde flora en fauna en instandhouding van natuurlijke habitats.
- Wanneer de volksgezondheid en/of de openbare veiligheid in het geding is.
- Andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Om een ontheffing te krijgen voor soorten van de *Vogelrichtlijn* moet worden voldaan aan een van de volgende belangen:

- Wanneer de volksgezondheid en/of de openbare veiligheid in het geding is.
- Wanneer de veiligheid van het luchtverkeer in het geding is.
- Ter bescherming van flora en fauna.

Voor *nationaal* beschermde soorten:

Er is sprake van een bij de wet genoemd belang.

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming schrijft voor dat we nadelige gevolgen voor inheemse planten en dieren moeten voorkomen - of ze nu beschermd zijn of niet - en zorgvuldig met onze omgeving om moeten gaan. Deze zorgplicht geldt voor iedereen.
